

prof. dr hab. Włodzimierz Fehler

Warszawa, 14.11.2024r.

Uniwersytet w Siedlcach

Recenzja

pracy doktorskiej mgr. Czesława Koniecznego pt. „, Nielegalna imigracja w Polsce w aspekcie zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego”

Wśród charakterystycznych dla pierwszych trzech dekad obecnego tysiąclecia zagrożeń i wyzwań znaczące miejsce zajmują kwestie związane z presją migracyjną. Wprawdzie migracja i szczególnie jej rodzaj czyli uchodźstwo nie są zjawiskami nowymi, ale ich rozmiar na przestrzeni ostatnich lat znacząco wzrósł. Według danych Banku Światowego i ONZ, w 2024r. poza państwami swojego pochodzenia żyło około 270 milionów ludzi co stanowi 3,4% całej populacji światowej. Prognozy wskazują, że w 2050 r. może to być już 4% tej populacji czyli od 368 do 408 milionów migrantów. Oddziaływanie presji migracyjnej powstałej w rezultacie systematycznego napływu setek tysięcy osób uciekających przed zagrożeniami i poszukujących bezpieczeństwa szczególnie widoczne stało się na kontynencie europejskim. W drugiej dekadzie XXI wieku wywołało ono długotrwały kryzys. W związku z tym kwestia migracji stała się jednym z wiodących problemów polityki bezpieczeństwa wewnętrznego państw Starego Kontynentu. W ramach debaty dotyczącej podejścia do przybyszów doszło do ostrych politycznych sporów wewnętrznych i międzypaństwowych. Jednocześnie w dyskursie publicznym ujawniło się szereg kontrowersji oraz ożywione zostały mity i stereotypy negatywnie wartościujące uchodźców i imigrantów. W rezultacie część polityków i społeczeństw poszczególnych państw zaczęła przyjmować radykalne i nacechowane niechęcią nastawienie wobec cudzoziemców. Ważny element analiz zjawiska i kreowania polityki państw wobec migracji to legalność pokonywania granic państwowych

przez imigrantów oraz legalność ich pobytu na terenie państw tranzytowych i docelowych. W sytuacjach, gdy przekroczenie granicy odbywa się niezgodnie z przepisami, bądź też imigranci przebywają na terenie państwa goszczącego wbrew przepisom pobytowym mówimy o imigracji nielegalnej nazywanej także imigracją nieuregulowaną. Chociaż każdy rodzaj imigracji ma określone związki z różnymi wymiarami bezpieczeństwa to szczególnie widoczne w kontekście zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa wewnętrznego jest oddziaływanie imigracji nielegalnej. Zależności pomiędzy nielegalną imigracją a bezpieczeństwem wewnętrznym państwa, rozpatrywać można i należy przede wszystkim w aspektach ekonomicznym, społecznym, politycznym, kulturowym, czy demograficznym. Problem nielegalnych imigrantów w Polsce oraz ich oddziaływania na stan bezpieczeństwa wewnętrznego jest ściśle związany z konsekwencjami europejskiego kryzysu migracyjnego.

W Rzeczpospolitej Polskiej która przed napływem uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy była państwem o stosunkowo niewielkich doświadczeniach związanych z masowym napływem imigrantów, w obliczu europejskiego kryzysu migracyjnego pojawiło się wiele pytań dotyczących istoty zjawiska nielegalnej imigracji, jej przyczyn, sposobów reakcji oraz skutków jakie mogą się z nią wiązać. Istniejący deficyt wiedzy skonfrontowany z potrzebą dokonywania rozstrzygnięć praktycznych dotyczących szerokiego spektrum problemów związanych z nieuregulowaną imigracją spowodowały, że kwestia ta stała się przedmiotem wzmożonego zainteresowania badaczy reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest wzrost ilości badań i publikacji podejmujących związku procesów migracyjnych z bezpieczeństwem wewnętrznym i międzynarodowym. Zawarte w nich ustalenia potwierdzają na ogół zgodnie, że jest to problematyka złożona i wielowątkowa oraz wymagająca ciągłych analiz w celu uzupełniania i aktualizacji wiedzy. Dodać należy, że nowych impulsów do sekurytyzacji zjawiska nielegalnej imigracji w przypadku Polski dostarczyła wspólna białorusko-rosyjska operacja sterowanego przerzutu imigrantów na granicy polsko-białoruskiej. Rosja i jej białoruski wasal, zorganizowali i prowadzą tę operację nie tylko po to aby zdestabilizować sytuację w Polsce ale także pośrednio w innych państwach Unii Europejskiej poprzez podsycanie lęków ich społeczeństw przed niekontrolowaną imigracją. Jak wiadomo do nielegalnego przekraczania granicy imigrantów nakłaniają i organizują funkcjonariusze białoruskich służb i formacji bezpieczeństwa. Można więc powiedzieć, że akcja imigracyjna, z którą mamy do czynienia na granicy z Białorusią, jest prowadzona w sposób paramilitarny. Powiązany jest z tym działaniem system rekrutacji imigrantów przez rosyjskie i białoruskie placówki

dypomatyczne w kilku państwach. Udział Rosji w tej operacji nie budzi żadnych wątpliwości ponieważ blisko 90 % zatrzymanych przez Straż Graniczną imigrantów ma w paszportach wizy tego państwa.

Przedstawione powyżej uwagi dowodzą, że podjęcie przez mgr. Czesława Koniecznego badań dotyczących nielegalnej imigracji i jej oddziaływania na bezpieczeństwo wewnętrzne Polski znajduje uzasadnienie tak na gruncie potrzeb związanych z praktycznymi działaniami państwa na rzecz osiągnięcia i utrzymywania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego jak i w kontekście wzbogacania dorobku nauk o bezpieczeństwie o specjalistyczne opracowania związane z tą problematyką. Należy w tym miejscu podkreślić, że w ramach procesu badawczego mgr Cz. Konieczny przeanalizował nie tylko szereg aktów prawnych i dokumentów oraz tematycznych publikacji ale zrealizował również badania o charakterze empirycznym. Wymienione działania zakończyły się przygotowaniem ciekawej oraz solidnie udokumentowanej pracy odnoszącej się do związków nielegalnej imigracji z zagrożeniami dla bezpieczeństwa wewnętrznego Polski. Biorąc pod uwagę zakres teoretyczno-empiryczny badań oraz obszerną bazę źródłową wykorzystaną podczas przygotowania ocenianej dysertacji doktorskiej należy wskazać, że zaprezentowane w niej ustalenia mogą być przydatne dla podmiotów realizujących zadania w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego ze szczególnym uwzględnieniem ochrony granicy państwowej.

Stanowiącą przedmiot recenzji rozprawa zawiera 319 stron wydruku komputerowego, w tym 5 tabel, 1 rysunek, 68 wykresów, 24 fotografie, oraz 3 załączniki w postaci: arkusza dyspozycji do wywiadów z przedstawicielami Straży Granicznej oraz dwóch arkuszy obserwacji.

Mgr Czesław Konieczny przeprowadzone poszukiwania badawcze oraz uzyskane w ich ramach wyniki ujął w dysertacji składającej się z 6 rozdziałów, wstępu oraz podsumowania. Oceniając ogólny kształt struktury rozprawy stwierdzam, że ma ona charakter spójny i logiczny. Poszczególne rozdziały zostały poświęcone: założeniom badawczym, umiejscowieniu kwestii migracji w teorii bezpieczeństwa, zasadom przekraczania granicy RP oraz legalizacji pobytu, związkom nielegalnej migracji z zagrożeniami dla bezpieczeństwa wewnętrznego, przesłankom nielegalnej migracji do Polski, kierunkom rozwoju nielegalnej migracji i sposobom ograniczania zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego z nią związanych. Biorąc pod uwagę zakres tematyczny recenzowanej pracy doktorskiej przyjęcie problemowego układu zagadnień należy potraktować jako rozwiązanie poprawne

metodologicznie i merytorycznie. Dostrzec trzeba także i pochwalić właściwe rozplanowanie treści, zarówno całości rozprawy jak i poszczególnych jej rozdziałów. W ocenie recenzenta dowodzi to dobrego rozpoznania przez doktoranta badanej problematyki.

Oceniając strukturę a także zawartość wstępu należy zauważyć, że poza lapidarnymi odniesieniami do motywów wyboru tematyki obejmuje on tylko analizę literatury przedmiotu oraz charakterystykę poszczególnych rozdziałów rozprawy.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Założenia badawcze rozprawy” w otwierającej go części poprawnie i rzeczowo przedstawiono merytoryczne uzasadnienie wyboru tematyki rozprawy, zaprezentowano główny problem badawczy, oraz cztery problemy szczegółowe. W kolejnym podrozdziale przedstawiono hipotezę ogólną oraz hipotezy cząstkowe. Następnie zaprezentowano metody, techniki oraz narzędzia badawcze wykorzystywane w trakcie badań. W końcowej części scharakteryzowano sposób organizacji badań. W ocenie recenzenta cele badań (główny i cztery szczegółowe), zostały sformułowane poprawnie oraz co bardzo istotne znalazły odpowiednie ujęcie w kolejnych rozdziałach rozprawy. Za właściwie przemyślany i zgodny z pozostałymi założeniami metodologicznymi dysertacji uznać należy także kształt hipotezy głównej oraz czterech hipotez cząstkowych. Poprawnie chociaż bardzo obszernie ilościowo dobrane zostały także metody, techniki oraz narzędzia badawcze. Czytelnie scharakteryzowano organizację badań w tym racjonalnie uargumentowano ograniczenia badawcze oraz przyjęte dla procesu badawczego cezurę czasowe.

Łączna ocena wstępu i rozdziału pierwszego prowadzi do wniosku, że treści w nich zawarte z pożytkiem dla jakości całej pracy mogły zostać po odpowiednim usystematyzowaniu umieszczone we wstępie. Wynika to m.in. z faktu, że znaczna część tekstu rozdziału metodologicznego to przywołanie znanych i ugruntowanych w środowisku naukowym opisów dotyczących poszczególnych metod, technik i narzędzi badawczych co stanowi zabieg nie wnoszący elementów nowatorskich i w rezultacie czyni go zbędnym.

W rozdziale drugim podzielonym na trzy podrozdziały przedmiotem rozważań autor dysertacji uczynił problematykę umiejscowienia problemu migracji w teorii bezpieczeństwa. Pierwszy z podrozdziałów dotyczy kwestii pojmowania bezpieczeństwa wewnętrznego. Drugi obejmuje analizy pojęcia migracji ze szczególnym uwzględnieniem jej nielegalnego nurtu. Rozdział zamyka analiza przypadków wykorzystania masowych ruchów migracyjnych jako pozamilitarnej siły nacisku stosowanej przez państwa w celu osiągnięcia zaplanowanych korzyści o różnym charakterze. W rezultacie dokonanych w drugim rozdziale ustaleń

badawczych autor przedstawił stosunkowo przejrzystą i usystematyzowaną siatkę terminologiczną odnoszącą się do istoty badanej problematyki, której w konsekwentny sposób używa w kolejnych częściach dysertacji. Zauważalną słabością tego fragmentu rozprawy jest sprawozdawcze podejście doktoranta polegające na tym że poprzestaje on na przedstawianiu pojęć i definicji obecnych w literaturze przedmiotu. Nie podejmuje natomiast wysiłku na rzecz formułowania autorskich propozycji definicyjno-terminologicznych, nie wskazuje także stanowisk przywoływanych badaczy które mogłyby być uznane za najbardziej przydatne do dalszych rozważań. O niewykorzystanych a znaczących możliwościach autora w powyższej kwestii zaświadczały uwagi dotyczące sposobu pojmowania nieuregulowanej czy inaczej nielegalnej migracji gdzie taki solidnie uargumentowany autorski pogląd mgr Cz. Konieczny zaprezentował. Ogólnie rzecz ujmując mimo wskazanych niedostatków wyniki przeprowadzonych w drugim rozdziale recenzowanej pracy dociekań badawczych należy uznać za zgodne z aktualnym stanem wiedzy naukowej oraz stwierdzić, że tworzą one solidne podstawy teoretyczne do analiz realizowanych w kolejnych segmentach rozprawy.

Trzeci rozdział pracy poświęcony problematyce przekraczanie granic oraz legalizacji pobytu w Polsce, składa się z czterech logicznie powiązanych podrozdziałów dotyczących: zasad przekraczania granic strefy Schengen, legalizacji pobytu w Polsce na gruncie ustawy o cudzoziemcach, form ochrony międzynarodowej oraz instytucjonalnego zarządzania procesami migracyjnymi. W rezultacie dokonanych ustaleń przedstawiony został czytelny i aktualny obraz ukazujący uwarunkowania oraz mechanizmy realizacji zadań przez podmioty odpowiedzialne w zakresie przestrzegania norm prawnych regulujących zasady przekraczania granic RP oraz legalizacji pobytu na jej terytorium.

W rozdziale czwartym, zatytułowanym „Nielegalna imigracja a zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego”, przedmiotem analiz doktorant uczynił problematykę nielegalnych procesów migracyjnych w kontekście ich oddziaływania na bezpieczeństwo wewnętrzne. W pierwszej kolejności zaprezentowano w nim w obszerny sposób, uwzględniając regulacje narodowe i wspólnotowe kwestię przekraczania granic którym towarzyszą różne formy naruszania prawa. Następnie poddany badawczemu oglądowi został szeroki zakres zagrożeń związanych nielegalną imigracją obejmujących: zorganizowany przerzut osób, handel ludźmi, przemyt towarów oraz terroryzm. W wyniku dokonanych ustaleń badawczych doktorant wskazał, że nielegalna imigracja nie tylko narusza porządek prawny lecz również sprzyja rozwojowi różnych form przestępczości godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne.

Rozdział piąty poświęcony został przesłankom nielegalnej imigracji do Polski. W pierwszej jego części ujęto analizy skoncentrowane na źródłach oraz przebiegu europejskiego kryzysu migracyjnego. Druga część rozważań zawartych w rozdziale piątym dotyczy głównych szlaków migracyjnych wiodących do państw europejskich. Analizy przeprowadzone w ocenianym rozdziale pozwoliły na wykazanie powiązań pomiędzy sytuacją migracyjną w państwach Unii Europejskiej a zjawiskiem nielegalnej imigracji do Polski. Jak słusznie podkreślono w dysertacji jest to konsekwencja realizowania koncepcji wspólnego obszaru bez granic wewnętrznych oraz współodpowiedzialności państw Unii Europejskiej za politykę migracyjną. Powoduje to, że przekroczenie granic zewnętrznych wspomnianego obszaru umożliwia swobodne przemieszczanie się w jego granicach. W związku z tym zgodzić trzeba się ze stanowiskiem doktoranta, że badanie przesłanek nielegalnej imigracji do Polski oraz, nielegalnej migracji tranzytowej przez jej terytorium w kontekście ich wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne wymaga uwzględnienia: analiz dotyczących przyczyn i przebiegu kryzysu imigracyjnego w Europie oraz charakterystyki głównych szlaków migracyjnych.

Ostatni szósty rozdział dysertacji został zatytułowany „Trendy, kierunki rozwoju nielegalnej imigracji w Polsce oraz sposoby ograniczenia zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego z nią związanych”. W jego obrębie autor dysertacji zaprezentował wyniki badań empirycznych. Obejmują one charakterystykę rozwoju i zmienności zjawiska nielegalnej imigracji w Polsce sporządzoną w oparciu o dane statystyczne zgromadzone przez Straż Graniczną (SG) i analizy wywiadów jakościowych przeprowadzonych z przedstawicielami kadry kierowniczej tej formacji. Analiza obejmuje także porównanie metod ochrony zagrożonych odcinków granicy zewnętrznej przeprowadzone na podstawie informacji zgromadzonych podczas wizyt studyjnych. Ten fragment rozprawy obejmuje także prezentację działań podejmowanych w ramach reagowania na zagrożenia migracyjne na poziomie narodowym oraz na szczeblu Unii Europejskiej. Rozdział zamyka zaprezentowanie rezultatów badań dotyczących prognoz w zakresie zagrożeń imigracyjnych oraz działań zaradczych. Oceniając ostatni rozdział dysertacji należy dostrzec, że zawiera on obszerny i dobrze usystematyzowany zbiór danych oraz informacji skorelowanych z wskazaną w jego tytule tematyką. W rezultacie ustalenia w nim przedstawione są bardzo dobrze udokumentowane i posiadają dużą wartość poznawczą w odniesieniu do charakterystyki rozwoju nielegalnej imigracji, oraz ocen dotyczących metod ochrony granicy.

Sumaryczna ocena zawartości merytorycznej poszczególnych części recenzowanej rozprawy przeprowadzona z uwzględnieniem wskazanych niedoskonałości pozwala na pozytywną ocenę dokonań, mgr Cz. Koniecznego w zakresie prowadzenia analiz oraz formułowania opartych na nich wniosków. Pozwoliło to doktorantowi na sporządzenie tak diagnoz jak i prognoz odnoszących się do zjawiska nielegalnej imigracji ukierunkowanej na terytorium Polski oraz scharakteryzowanie związanych z nielegalną imigracją bezpośrednich zagrożeń dla sfery bezpieczeństwa wewnętrznego RP.

Na bazie wyników badań autor sformułował kilka wniosków rozproszonych w kolejnych rozdziałach. Mówią one m.in. o tym że:

-presja imigracyjna jest wykorzystywana przez szereg państw do realizacji długofalowych, politycznych zamierzeń a umiejętne sterowanie zagrożeniami z nią związanymi pozwala na osiągnięcie założonych celów, w szczególności daje możliwość oddziaływania na sferę gospodarczą, socjalną czy zdrowotną w państwach bądź grupach państw objętych tą formą nacisku;

-w kontekście osiągnięcia, strategicznych celów związanych z stosowaniem presji migracyjnej widoczne jest również oddziaływanie na opinię publiczną obliczone na jej polaryzację i tworzenie kolejnych płaszczyzn sporów;

-analiza rozwiązań legislacyjnych oraz instytucjonalnych, w obszarze zarządzania imigracją, uzasadnia stwierdzenie, że oprócz wypełnienia zobowiązań wspólnotowych rozwiązania te są efektem narodowej polityki migracyjnej, uwzględniającej położenie Polski na trasie przebiegu europejskich szlaków migracyjnych;

-posiadanie przez Polskę specjalistycznej formacji migracyjnej jaką jest SG, jak też zapewnienie możliwości jej wsparcia przez jednostki Sił Zbrojnych RP w sytuacjach nadzwyczajnych, ma kluczowe znaczenie w obliczu kryzysu na wschodniej granicy zewnętrznej UE;

-nielegalna imigracja narusza porządek prawny na poziomie regulacji wspólnotowych i narodowych, a ponadto wpływa na rozwój przestępczości granicznej;

-wyodrębniony rodzaj zagrożeń stanowi nadużywanie form ochrony międzynarodowej przez nielegalnych imigrantów;

-masowa migracja jest wykorzystywana przez organizacje terrorystyczne;

-kształt i natężenie nielegalnych procesów imigracyjnych w Polsce determinuje sytuacja na europejskich szlakach migracyjnych, w szczególności zaś na szlaku granic wschodnich oraz szlaku bałkańskim;

-nielegalna imigracja do Polski jest w dużej mierze zdeterminowana chęcią dotarcia do państw Europy Zachodniej i Północnej,

-zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego stanowi przestępczość, generowana przez nielegalną imigrację, ukierunkowana na osiągnięcie celu imigracyjnego oraz przestępczość temu towarzysząca;

-istotnym problemem, w obszarze zarządzania nielegalnymi ruchami migracyjnymi, z którym mierzą się wszystkie państwa UE jest niska efektywność procedur powrotowych;

-zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego związane z nielegalnymi ruchami imigracyjnymi wpływają na dążenia do kompleksowego uporządkowania problematyki migracji na poziomie Unii Europejskiej.

W świetle zawartych w dysertacji ustaleń przedstawione powyżej wnioski należy uznać za uzasadnione. Niestety autor poprzestał na tych cząstkowych wnioskach i w podsumowaniu całkowicie pominął zagadnienie ich generalizacji przy jednoczesnym zaniechaniu wyraźnego wskazania kierunków dalszych dociekań badawczych. To istotne niedociągnięcie oprócz słów krytyki rodzi także zdziwienie bowiem doktorant reprezentujący wysoki poziom rozpoznania badanej tematyki mógł wykonać to bez większych trudności. Należy żałować, że tego nie uczynił bowiem obniżyło to walory rozprawy.

Struktura dysertacji, jakość treści oraz metodologiczna poprawność analiz skorelowana z właściwym wnioskowaniem umożliwia sformułowanie oceny, że doktorant w odpowiednich proporcjach i miejscach stosuje: opis, wyjaśnianie i predykcję. Pozytywnie ocenić kwalifikacje naukowe mgr. Cz.Koniecznego trzeba także przez pryzmat zastosowanych metod badawczych. Wykorzystane w procesie przygotowywania rozprawy publikacje naukowe i materiały źródłowe przedstawione zostały w obszernej ponad 20 stronicowej bibliografii. Wyszczególnione w niej pozycje oddają aktualny stan badań i zgromadzonej wiedzy w zakresie podjętej problematyki. Zastrzeżeń nie budzi także adekwatność ich

tematyki. Jako zaletę należy podnieść, to że bibliografia została czytelnie podzielona na pięć działów. Należy jednak wytknąć autorowi, że w dziale „Akty prawne i dokumenty urzędowe” posłużył się do ich systematyzacji kryterium alfabetycznym a nie jak należało miarą hierarchii aktów prawnych. Generalnie jako staranne ocenić należy przygotowanie przez doktoranta zamieszczonych w rozprawie obiektów bibliograficznych w postaci tabel, wykresów rysunków oraz fotografii. Jako niewłaściwe należy natomiast uznać używanie zamiast formuły zob. skrótu por. (co oznacza porównaj) w przypisach. Budzi to zdziwienie recenzenta albowiem autor dysertacji w kilku miejscach powołuje się na książkę Andrzeja Chodubskiego „Wstęp do badań politologicznych”, Gdańsk 1998 w której jej twórca na s.128 pisze o używaniu wspomnianego skrótu w celu erudycyjnego odsyłania do poszerzającej literatury przedmiotu dodając, że wtedy nie podaje się stron wykorzystywanych opracowań.

Autor rozprawy w sposób odpowiedni do charakteru i zakresu prowadzonych analiz używa terminologii właściwej dla nauk o bezpieczeństwie oraz w stosownym wymiarze również aparatu pojęciowego z obszaru nauk prawnych i nauk socjologicznych. Dodać należy, że język pracy nie zawiera zwrotów publicystycznych i ma charakter akademicki. Przedstawione powyżej oceny częściowe pozwalają na sformułowanie generalizującej opinii, że będąca przedmiotem recenzji dysertacja jest oryginalnym i mającym walory nowatorskie rozwiązaniem problemu badawczego. Stanowi to dowód że mgr. Cz. Konieczny osiągnął poziom kwalifikacji umożliwiających prowadzenie badań naukowych.

Konkluzje

Wykonane w kolejnych rozdziałach dysertacji analizy oraz skonstruowane w oparciu o uzyskane w ich ramach rezultaty, wnioski i oceny potwierdzają znaczenie podjętej przez mgr. Cz. Koniecznego problematyki. W aspekcie merytorycznym należy podkreślić, że autor ocenianej dysertacji podjął udaną próbę wypełnienia luki poznawczej w obszarze dotyczącym trendów rozwojowych zjawiska nielegalnej imigracji w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na części wschodniej granicy zewnętrznej Unii Europejskiej ochranianej przez Polskę.

W warstwie metodologicznej praca została wykonana z zastosowaniem właściwego określenia przedmiotu badań, celu badań, problemów badawczych oraz hipotez. Rozwiązanie głównego problemu badawczego oraz problemów szczegółowych zostało przygotowane zgodnie z prawidłami badań naukowych. Weryfikacja hipotezy głównej oraz hipotez

szczegółowych została przeprowadzona z zastosowaniem zasad opisanych w metodologii badań nad bezpieczeństwem. Na pozytywną ocenę zasługuje także wybór oraz użycie metod badawczych. Przedstawione w kolejnych częściach rozprawy analizy oraz ustalenia mają charakter naukowy i oparte zostały na obszernej bazie źródłowej. Merytoryczne cechy rozprawy pozwalają na stwierdzenie, że jej autor prowadząc badania oraz przedstawiając ich wyniki umiejętnie zastosował podejście właściwe dla nauk o bezpieczeństwie łącząc je z dorobkiem innych dyscyplin naukowych w tym szczególnie nauk prawnych i nauk socjologicznych. Zważywszy na dobry poziom merytoryczny recenzowana rozprawa może być dobrym punktem wyjścia dla dalszych badań poświęconych problemom nielegalnej imigracji umiejscowionych w kontekście konceptualizacji oraz realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego RP.

Wniosek końcowy

Zrealizowane przez mgr. Czesława Koniecznego badania oraz sformułowane na podstawie uzyskanych wyników wnioski dowodzą jego dobrej orientacji w odniesieniu do badanej problematyki. Całość treści oraz forma ocenianej dysertacji doktorskiej po skonfrontowaniu z uwagami krytycznymi zawartymi w recenzji pozwalają na jej pozytywną ocenę w której zakres wchodzi także kwestia badawczej dojrzałości autora. Reasumując stwierdzam, że rozprawa odpowiada określonym w przepisach prawa wymogom oraz wnoszę o dopuszczenie mgr. Czesława Koniecznego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. Włodzimierz Fehler